

БАСАЛКЕВИЧ Марина Леонідівна,
студентка 3 курсу факультету соціальних комунікацій,
АКЧУРІНА Аліна Євгенівна,
студентка 3 курсу факультету соціальних комунікацій,
БОЛЬШАКОВА Анастасія Миколаївна,
доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології та педагогіки,
Харківська державна академія культури

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІЙСЬКОВО – ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На даний час зацікавленість до психологічних проблема професійної діяльності військовослужбовців з'являється через

специфіку і високу соціальну значимість діяльності людей щодо захисту державних інтересів і безпеки країни.

Військово-професійна діяльність відрізняється від інших видів людської діяльності по цілям (затримання, знищення, руйнування, ліквідація); по завданням, які стоять перед нею; за умовами, в яких здійснюється конкретна діяльність (небезпека, раптовість, напруженість, динамічність); за коштами, завдяки яким вона здійснюється (зброя, бойова техніка); по труднощам, які в ній виникають. Заклик на службу і її проходження є психоемоційним фактором, який потужно впливає на психіку і змушує індивіда пристосовуватися до нових життєвих і побутових умов. При наявності акцентуації характеру, емоційно-вольової або нервово-психічної нестійкості, вплив стресогенних факторів може привести до зриву регуляторних механізмів, дезадаптації поведінки і діяльності військовослужбовця.

За концепцією адаптації особистості до екстремальних умов, В. І. Лебедев вважає, що адаптація - це рівень психічної діяльності, система відносин, яка визначає адекватно задану умовами середовища поведінку особистості, її ефективну взаємодію з навколишнім середовищем і успішну діяльність без значної нервово-психічної напруги. Особливе місце в психофізіології займає адаптація до екстремальних умов. Постійна присутність загрози для життя може викликати різні психічні реакції від стану тривожності до розвитку неврозів і психозу. Під екстремальними умовами життєдіяльності розуміють змінені, незвичні умови існування людини, що характеризуються впливом ряду психогенних факторів і ризиком для життя, а також умови, які викликають реакції організму і особистості, що знаходяться на межі патологічних порушень [2].

Особливості впливу психогенних факторів в екстремальних умовах:

<i>Психогенні чинники</i>	<i>Особливості впливу</i>
Групова ізоляція	Інформаційна виснаженість партнерів по діяльності та спілкуванні
Обмеження в отриманні значимої інформації	Неврозоподібні стани та виражені неврози
Самотність	Розуміння своєї емоційної відчуженості від інших, замкнутість на внутрішньому

	світі
Зміни у сприйманні простору та часу	Поява ілюзій та безпричинних страхів
Загроза для життя	Психологічна напруженість і постійна мобілізація ресурсів організму, що може викликати виснаженість та нервові зриви, а також деякі фобії

В. І. Лебедєв та Ц. П. Короленко стверджують, що тривала екстремальна ситуація робить несприятливий вплив на людину, викликаючи порушення поведінки, конфліктність та навіть соціальні девіації. У психологічній готовності особистості до екстремального впливу О. С. Ширяєва, С. В. Кондрашенкова, Я. А. Сурікова виділяють п'ять компонентів:

- 1) позитивна оцінка екстремальності;
- 2) понаднормова активність як творча спрямованість на переробку травматичного досвіду, активна життєва позиція, тощо;
- 3) орієнтація на взаємопідтримку як націленість на співпрацю, альтруїзм на протипагу егоїзму;
- 4) висока нервово-психічна стійкість, прийняття ризику, відповідальність, самостійність;
- 5) суб'єктивна насиченість життя як оцінка повноти і якості свого життя, прагнення до різноманітності і інтенсивності вражень [1, 3].

Інші автори вважають, що екстремальними є такі умови і чинники, виникнення яких призводить до стану динамічної неузгодженості, що характеризується порушенням адекватності фізіологічних та поведінкових реакцій, і призводить до погіршення якості діяльності. Ц.П. Короленко вказує, що поняття «екстремальні умови» охоплює «надзвичайно сильний вплив зовнішнього середовища», який знаходиться на межі стерпності та в будь-який момент може викликати порушення адаптації [1].

Отже, військово-професійна діяльність відрізняється від інших видів людської діяльності за своїми цілями, завданнями, за умовами, в яких доводиться її здійснювати, способами за допомогою яких вона здійснюється та за виникаючих у ній труднощів.

Список бібліографічних посилань

1. Короленко Ц. П. Психофизиология человека в экстремальных условиях. Л. : Медицина, 1978. 272 с.
2. Смирнов Б. А., Долгополова Е. В. Психология деятельности в

екстремальних ситуаціях. Харків : Гуманитарний Центр, 2007. 276 с.

3. Ширяева О. С., Кондрашенкова С. В., Сурикова Я. А. Личность и экстремальная среда: от выживания к полноценному функционированию. *Ученые записки Забайкальского гос. университета*. Серия: Педагогика и Психология, 2012. № 5. С. 234.

